

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ เดือน กรกฎาคม พ.ศ ๒๕๖๘

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล นางอำพร บุญพินิจ

๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ บ้านเลขที่ ๑๑๓ หมู่ที่ ๑๑ บ้านโคกศิรี ตำบลชุมพร อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด
โทรศัพท์ ๐๙๔-๓๙๑๕๙๗๒ Facebook ampron bunpinit Line อำพร บุญพินิจ
เกิด พ.ศ. ๒๕๑๙ ปัจจุบันอายุ ๔๙ ปี
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
สถานบันการศึกษา ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเมยวดี
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร ๓๐๐,๐๐๐ บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. สินค้าหลัก ข้าว

๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน ๖ แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย

๒.๑ พุทรา

๒.๒ ไม้เลื้อย

๒.๓ การปลูกผักในโรงเรือน

๒.๔ กล้ายหอมทอง กล้วยน้ำว่า

๒.๕ พืชผสมผสาน

๒.๖ ข้าวนาโยน

๒.๗ การปลูกข้าวโพดข้าวเหนียว

๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย (๑) การใช้พลังงานทดแทนด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

(๒) การปลูกผักในโรงเรือน

(๓) การทำน้ำหมักชีวภาพ

(๔) การทำเกษตรผสมผสาน

๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน ๓ หลักสูตร ประกอบด้วย

๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน ๗ หลักสูตร ประกอบด้วย

- (๑) การปรับปรุงบำรุงดิน
- (๒) การผลิตและใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดโรคพืช
- (๓) การทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
- (๔) การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า
- (๕) การทำนาโยน
- (๖) การรับรองคุณภาพมาตรฐานสินค้า
- (๗) การกำจัดวัชพืชด้วยการตัดใบข้าว

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน ๒ หลักสูตร ประกอบด้วย

(๑) การทำเกษตรแบบผสมผสาน

(๒) การทำไร่นาสวนผสม

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน ๕ หลักสูตร ประกอบด้วย

(๕) การใช้พลังงานทดแทนด้วยพลังงานแสงอาทิตย์

(๖) การปลูกผักในโรงเรือน

(๗) การปลูกพืชหลังนา

(๘) การเลี้ยงโคเนื้อ

(๙) การขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการตอนกิ่ง เสียบยอด ติตตา

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร การทำเกษตรผสมผสาน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบริโภคในครัวเรือน เหลือจึงจำหน่าย ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เพิ่มความมั่นคงทางอาหาร ลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว และความเสี่ยงของโรคและแมลงศัตรูพืช มีความหลากหลายของผลผลิต ทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี ทั้งรายได้รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การใช้พลังงานทดแทนด้วยพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อลดต้นทุนการผลิต

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมยวดี มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านโดยการเข้าร่วมการประชุมของหมู่บ้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประจำปี

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ร่วมกับคณะกรรมการเครือข่าย ศพก. ระดับอำเภอ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของศพก. และวางแผนการพัฒนา ศพก.และเครือข่าย ให้พร้อมสำหรับบริการในชุมชนและนอกชุมชน

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

การทำการเกษตรแบบเดิมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น เน้นการผลิตปลูกข้าวเป็นหลักเพื่อเป็นอาหาร ใช้แรงงานมากโดยเฉพาะแรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก ผลผลิตต่อไร่อาจจะต่ำ เหลือจากการบริโภคจึงจำหน่ายมีรายได้ปีละครั้ง จึงทำให้เกิดแนวความคิดที่จะทำการเกษตรที่มีความหลากหลาย ลดความเสี่ยงจากราคาผลผลิตตกต่ำ มีรายได้ตลอดทั้งปี ด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำนา เช่น ใช้รถแทรกเตอร์ไถกลบตอซังข้าว ใช้เครื่องอัดฟางเป็นเป็นอาหารสัตว์ นำองค์ความรู้นวัตกรรมลดต้นทุนการผลิตด้วยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การกำจัดวัชพืชด้วยวิธีการตัดใบข้าว การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคพืช การทำนาโยน และการใช้ระบบน้ำจากพลังงานแสงอาทิตย์สำหรับปลูกพืชฤดูแล้ง เช่น ข้าวโพดข้าวเหนียว ถั่วฝักยาว แตงโม เป็นต้น

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

การนำหลักวิชาการและเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ปฏิบัติจริงเพื่อเรียนรู้และสามารถให้เห็นผลในด้านของการลดต้นทุนและผลผลิตที่เพิ่มขึ้น ใช้แรงงานน้อย ทำน้อยได้มาก จำหน่ายได้ราคาดี

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

ด้านการผลิต ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก ไถกลบตอซังข้าว

เมล็ดพันธุ์ ใช้เมล็ดพันธุ์ดีไม่มีพันธุ์ปน ให้ผลผลิตสูง

การดูแลรักษา ใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคพืช กำจัดวัชพืชด้วยวิธีการตัดใบข้าว

ระบบน้ำ ให้น้ำด้วยระบบท่อจากพลังงานแสงอาทิตย์

เก็บเกี่ยว ระยะเวลาปลีปลิง และเก็บเกี่ยวพืชระยะที่เหมาะสม

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

- ใช้รถแทรกเตอร์ในการไถพรวนดิน ไถกลบตอซังข้าว

- ใช้รถอัดฟางเป็นอาหารสัตว์ลดการเผาตอซังข้าว

- ลดการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชด้วยวิธีการตัดใบข้าว

- การให้น้ำด้วยระบบท่อจากพลังงานแสงอาทิตย์

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การปลูกระยะนาบัวเป็นพืชไร่ และขยายพันธุ์ด้วยวิธีการตอนกิ่ง

มะพันธุ์แป้นพืชไร่ ปลุกง่าย เป็นมะนาวที่สามารถให้ดอกออกผลตลอดปี ผลมีขนาดกลาง ทรงผลแป้น เปลือกบาง มีหลายพันธุ์โตเร็ว ให้ผลผลิตสูง ด้านทานโรคแคงเกอร์ ลูกใหญ่ ผลดก ทรงแป้น น้ำเยอะ มีกลิ่นหอม เหมาะสำหรับทำมะนาวนอกฤดู ปลุกในวงบ่อซีเมนต์ได้ดี ควบคุมการออกดอกได้ง่าย

วิธีการปลูก

ปลูกในช่วงต้นฤดูฝน ขุดหลุมปลูกให้มีขนาดกว้างและลึกประมาณ ๕๐ เซนติเมตร ๓. ผสมดิน ปุ๋ยคอก และปุ๋ยร็อคฟอสเฟตเข้าด้วยกันในหลุม ให้ สูงประมาณ ๒ ใน ๓ ของหลุม ๔. ยกถุงกล้าต้นไม้วางในหลุม โดยให้ระดับของดินในถุงสูง กว่าระดับดินปากหลุมเล็กน้อย ใช้มีดที่คมกรีดถุงจากก้นถุงขึ้นมาถึงปากถุงทั้ง ๒ ด้าน (ซ้าย และขวา) ดึงถุงพลาสติกออก โดยระวังอย่าให้ดินแตก กลบดินที่เหลือลงในหลุม แล้วกดดินบริเวณโคนต้นให้แน่น ปักไม้หลักและผูกเชือกยึด เพื่อป้องกันลมพัดโยก แล้วหาวัสดุคลุมดินบริเวณโคนต้น เช่น ฟางข้าว หญ้าแห้ง รดน้ำให้โชก และทำร่มเงา เพื่อช่วยพรางแสงแดด

การปฏิบัติดูแลรักษา

๑. การให้น้ำ มีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในช่วงที่ปลูกใหม่ๆ ควรให้น้ำ วันละครึ่งเป็น อย่างน้อย (กรณีฝนไม่ตก) หลังจากปลูกประมาณ ๑๕ วัน มะนาวสามารถตั้งตัวได้แล้ว ให้น้ำเดือนละ ๒-๓ ครั้ง และควรหาวัสดุมาคลุมดินบริเวณโคนต้นเพื่อช่วยรักษาความชื้น ควรเริ่มรดให้น้ำตั้งแต่ช่วงเดือนมีนาคมเป็น ต้นไป จนถึงช่วงออกดอกเพื่อให้มะนาวสะสมอาหารให้สูงถึงระดับที่สามารถสร้างตาออกได้ ปกติมะนาวจะ ออกดอก เดือนเมษายน-พฤษภาคม หลังจากมะนาวออกดอก และกำลังติดผลอ่อน เป็นช่วงที่มะนาวต้องการ น้ำมาก เพื่อใช้ในการเจริญเติบโตของผล

๒. การใส่ปุ๋ย

๒.๑ หลังจากมะนาวอายุได้ ๓-๔ เดือน ควรใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก ประมาณต้นละ ๐.๕ กิโลกรัม กรณีใส่ปุ๋ยเคมีควรใส่หลังจาก พรวนดินกำจัดวัชพืชแล้ว โดยใส่บริเวณรอบทรงพุ่ม แล้วก็ให้น้ำตาม เพื่อให้ปุ๋ยละลาย

๒.๒ เมื่อมะนาวอายุ ๑ ปี ให้ใส่ปุ๋ยสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ประมาณ ต้นละ ๓๐๐ กรัม และเมื่อมะนาวอายุ ๒ ปี ก็เพิ่มปริมาณปุ๋ยโดยใส่ปีละ ๒ ครั้ง ครั้งละประมาณ ๑ กิโลกรัม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความอุดมสมบูรณ์ ของต้น และเมื่อมะนาวอายุย่างเข้าปีที่ ๓ ก็จะมีผลผลิต

๒.๓ ช่วงระยะก่อนออกดอกประมาณ ๑-๒ เดือน ให้ใส่ปุ๋ย สูตรที่มีฟอสฟอรัสสูง เช่น สูตร๑๒-๒๔-๑๒ หรืออาจใช้ปุ๋ยสูตร ๓-๑๐-๑๐ เพื่อเร่งการเจริญเติบโตในระยะที่ยังไม่ออกดอก และใช้สูตร ๐-๕๒-๓๔ ในระยะเร่งการออกดอก ประมาณ ๐.๕-๑ กิโลกรัม/ต้น ปริมาณที่ใช้ ขึ้นอยู่กับอายุของต้นพืช โดยใส่ในปริมาณ ครึ่งหนึ่งของอายุต้น

๓. การกำจัดวัชพืช

การกำจัดวัชพืชในสวนมะนาวสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ถอน ถาง หรือใช้เครื่องตัดหญ้าแต่ต้อง ระวังอย่าให้เกิดบาดแผลตามโคนต้น หรือกระทบกระเทือนราก วิธีกำจัดวัชพืชอีกวิธีหนึ่งที่นิยมคือ การใช้ สารเคมี เช่น

พาราควอท ไกลโฟเสท ดาวพอน เป็นต้น โดยการใช้จะต้องระวัง อย่าให้สารพวกนี้ปลิวไปถูก ใบมะนาวเพราะอาจเกิดอันตรายได้ เช่น ทำให้ ใบไหม้เหลืองเป็นจุดๆ หรือไหม้ทั้งใบ ดังนั้นจึงควรฉีดพ่น

๔. การค้ำกิ่ง เมื่อมะนาวใกล้จะผลิดอกออกผล ต้องมีการค้ำกิ่งให้กับต้นมะนาวด้วย เพื่อป้องกันกิ่ง ฉีกหัก หรือฉีกขาดโดยเฉพาะในช่วงติดผล และยังช่วยลดความเสียหาย เนื่องจากโรคและแมลงได้ โดย วิธีการค้ำกิ่ง สามารถทำ ได้ ๒ วิธี คือ

๔.๑ การค้ำกิ่งโดยใช้ไม้รวกหรือไม้ไผ่ทำเป็นง่าม สอดเข้ากับกิ่งมะนาว ให้ปลายอีกข้างหนึ่งวาง ตั้งรับ น้ำหนักของกิ่งอยู่บนพื้นดิน แล้วใช้เชือกผูกมัดกิ่งไว้

๔.๒ การค้ำกิ่งแบบคอกหรือนั่งร้าน โดยเอาไม้มาทำเป็นนั่งร้านรูปสี่เหลี่ยมรอบๆ ต้นมะนาวเพื่อ รองรับ กิ่งใหญ่ ๆ ของมะนาวไว้ อาจทำเป็น ๒-๓ ชั้น แล้วให้กิ่งพาดอยู่ที่ชั้นใดก็ได้ ซึ่งวิธีนี้จะมั่นคงทนทาน และใช้ ประโยชน์ ได้ดีกว่าวิธีแรก

๕. การตัดแต่งกิ่ง เพื่อให้มะนาวมีทรงพุ่มสวย และให้ผลดกปราศจากการทำลายของโรคและแมลง การ ตัดแต่งกิ่งควรทำหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว โดยตัดกิ่งที่เป็นโรค กิ่งแห้ง กิ่งที่ไม่มีประโยชน์ออกให้ หหมด แล้ว นำไปเผาทำลาย อย่าปล่อยทิ้งไว้ตามโคนต้น เพราะจะทำให้เป็นแหล่งสะสมโรคได้

การตอนกิ่งมะนาว

อุปกรณ์การตอนกิ่งที่จำเป็น

๑. มีดตอนกิ่ง เป็นมีดที่มีด้านคมโค้งหรือตรง มีลักษณะปลายแหลม ปลายโค้งเล็กน้อย ใช้เพื่อการควั่น กิ่งที่ต้องการจะตอน ปัจจุบันมีการดัดแปลงคีม สำหรับควั่นกิ่ง ซึ่งสะดวกในการใช้งานมากขึ้น

๒. ตุ่มตอน ทำจากขุยมะพร้าวที่ดี เอาเส้นใยออกแล้ว ผ่านการแช่น้ำ ๑ คืน บีบให้พอชื้น แล้วบรรจุใน ถูพลาสติกขนาด ๓ – ๕ นิ้วหรือใหญ่กว่านั้น ขึ้นอยู่กับขนาดกิ่งที่ต้องการตอน ผูกปากถุงไว้ให้แน่น

๓. เชือกฟาง สำหรับมัดตุ่มตอน

การควั่นเปลือก

๑. เริ่มจากควั่นเปลือกบน ใช้มีดควั่นเปลือกตำแหน่งซิดใต้ข้อให้รอบกิ่ง โดยกดคมมีดเบา ๆ ให้ลึกเพียงสัมผัสเนื้อไม้ จากนั้นควั่นเปลือกล่างให้ห่างจากเปลือกบนลงมาประมาณเท่าเส้นรอบวงของกิ่ง หรือ ๑.๕ – ๒.๕ เซนติเมตร จะได้เป็นรอยวงแหวน ๒ วง จากนั้นจึงกรีดเปลือกไม้ในแนวตั้งระหว่างเปลือกบนและล่าง แล้วลอกเปลือกออก

๒. ถัดมาให้ใช้มีดขูดกิ่งบริเวณรอยควั่น โดยวางคมมีดหรือสันมีดให้ต่ำกว่ารอยควั่นบนเล็กน้อยและขูดลงมาข้างล่างทางเดียว เพื่อไม่ให้รอยควั่นด้านบนชำ เพราะเป็นตำแหน่งออกราก ถ้ารอยควั่นด้านบนชำจะไม่ออกราก การขูดต้องทำอย่างเบามือให้รอบกิ่งจนหมดความรู้สึกสั่นเมื่อสัมผัส

วิธีตอนกิ่ง ด้วยตุ้มตอน

๑. เลือกกิ่งกิ่งแก่กิ่งอ่อนที่ปราศจากโรคและแมลง มีเส้นผ่านศูนย์กลาง ๕ – ๑๐ มิลลิเมตรหรือมากกว่า (ขนาดเท่าดินสอ) ยาวประมาณ ๕๐ เซนติเมตร แล้วทาฮอร์โมนเร่งราก ที่รอยควั่นด้านบน

๒. ใช้มีดผ่าตุ้มตอนให้แฉะออก แล้วหุ้มบนบาดแผลของกิ่งตอน ให้ปลายตุ้มตอนอยู่ด้านล่าง มัดเชือกให้แน่นทั้งบนและล่างรอยแผล

๓. ประมาณ ๒ – ๓ สัปดาห์จะเริ่มแตกรากใหม่ ถ้าตุ้มตอนแห้งควรให้น้ำเพิ่มจนขุยมะพร้าวขึ้นแต่ไม่แฉะ

๔. เมื่อรากเปลี่ยนเป็นเหลืองแก่หรือสีน้ำตาล และปลายรากมีสีขาว จึงตัดแยกกิ่งตอนจากต้นแม่ แกะถุงพลาสติกตุ้มตอนออก แล้วชำในถุงหรือกระถางให้ต้นสมบูรณ์ ก่อนนำไปปลูกต่อ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๗ ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑) ข้าว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๔๐ ไร่
๑.๒) ข้าวโพดข้าวเหนียว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ ไร่
๑.๓) แตงโม	พื้นที่ปลูกจำนวน ๓ ไร่
๑.๔) มะนาว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่
๑.๕) พุทรา	พื้นที่ปลูกจำนวน ๐.๕๐ งาน
๑.๖) ไม้เลื้อย	พื้นที่ปลูกจำนวน ๐.๕๐ งาน
๑.๗) ถั่วฝักยาว	พื้นที่ปลูกจำนวน ๑ ไร่

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๒ ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑) ปลานิล	จำนวน ๐.๕๐ ไร่
๒.๒) ปลาดุก	จำนวน ๐.๕๐ ไร่

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๑ ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑) โคเนื้อลูกผสมพื้นเมือง	จำนวน ๖ (ตัว)
-----------------------------	---------------

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด ๓ ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑) กลั้วยน้ำว่า กลั้วยหอมทอง จำนวน ๓๐ ต้น

๔.๒) มะม่วง จำนวน ๒๐ ต้น

๔.๓) พืชผัก จำนวน ๒ งาน

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) เมล็ดพันธุ์ เป็นเงิน ๔๕๐ บาท/ไร่

๑.๒) ปุ๋ยเคมี เป็นเงิน ๗๕๐ บาท/ไร่

๑.๓) น้ำมัน เป็นเงิน ๒๕๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่ากำจัดวัชพืช เป็นเงิน ๑๕๐ บาท/ไร่

๑.๕) รถเกี่ยว เป็นเงิน ๗๐๐ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าขนส่ง เป็นเงิน ๑๒๕ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต ๒,๘๐๐ บาท/ไร่

รายได้ ๑,๒๐๐ บาท/ไร่

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง จำหน่ายมะนาว

เฉลี่ยรายได้วันละ ๒๐๐ บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง จำหน่ายพืชผักสวนครัว

เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ ๓๐๐ บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง จำหน่าย แตงโม ข้าวโพด

เฉลี่ยรายได้เดือนละ ๔,๐๐๐ บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง จำหน่ายข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเมยวดี ได้รับการสนับสนุน อาคาร สถานที่ ข้อมูลความรู้ ปัจจัยการผลิตด้านการเกษตร และความรู้ด้านการเกษตร จากหน่วยงานภาครัฐ จากนโยบายของรัฐ เพื่อใช้ในการปรับปรุง พัฒนา ให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับเกษตรกรที่มีความสนใจ ทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เกษตรกรในชุมชนสามารถเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ตลอดฤดูกาลผลิตของแต่ละชนิดพืชตามปฏิทินการเพาะปลูก เป็นแหล่งซื้อขายแลกเปลี่ยน พันธุ์ ผลผลิต ทางด้านการเกษตร

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร
ใช้วิธีการไถกลบตอซังข้าว และใช้รถอัดฟางเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ ลดการเผาตอซังข้าว
การใช้ระบบน้ำในการทำการเกษตรลดการใช้แรงงาน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ลดการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชด้วยวิธีการตัดใบข้าว การใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชแทนการใช้สารเคมี การใช้พลังงานทดแทนด้วยการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบน้ำเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปลูกไม้ป่าเพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นดิน เป็นแหล่งอาศัยของสิ่งมีชีวิตและสร้างความร่มรื่นให้กับผู้อยู่อาศัย

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

การปรับเปลี่ยนแนวความคิด เปลี่ยนวิธีทำการเกษตรแบบเดิม ปรับเปลี่ยนพื้นที่เพาะปลูกพืชให้เหมาะสม ปลูกพืชให้มีความหลากหลาย ลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ทดลองและเรียนรู้ นำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ของตนเอง

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร มีความพร้อมในการให้บริการสำหรับการฝึกอบรม
ศึกษาดูงาน การจัดงานสาธิตด้านการเกษตร ด้านสถานที่ แปลงเรียนรู้ และองค์ความรู้ที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้
สำหรับเกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถานศึกษา

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึง
การรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ให้บริการแก้ไขปัญหาเกษตรกรที่ประสบปัญหาด้านโรคพืชที่มีการการปลูกพืชซ้ำแปลงเดิม เช่น การปลูก
แตงโม การป้องกันกำจัดโรคพืชด้วยการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดโรคพืช

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศูนย์เรียนรู้มีความพร้อมให้บริการ ด้านความรู้ องค์ความรู้ ตามหลักสูตรการเรียนรู้ของศูนย์ มีบอร์ด
ข้อมูลความรู้ด้านต่างๆ ให้ศึกษาหาความรู้ ทั้งนี้สามารถเรียนรู้ได้จริงจากแปลงเรียนรู้ของแต่ละชนิดพืชตามฤดูกาล
ผลิตของแต่ละปี

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรใน
ชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไป
ปฏิบัติอย่างไร)

ศูนย์เรียนรู้ฯ ขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร ผ่านช่องทางออนไลน์ เฟซบุ๊ก ไลน์ การ
ฝึกอบรมของหน่วยงานภาครัฐ การจัดงานวันสาธิต การศึกษาดูงานของผู้ที่สนใจ

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่

- ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของศูนย์
- สร้างและรักษาเครือข่ายของเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้
- สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อค้นหานวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- ประชุมคณะกรรมการเครือข่ายศพก.และคณะกรรมการเครือข่ายแปลงใหญ่ระดับอำเภอเพื่อวางแผนการดำเนินงาน

- การรับฟังปัญหาและบริการแก้ปัญหาการทำการเกษตรในพื้นที่

- วางแผนและกำหนดทิศทางการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

- ร่วมกับทีมงานเครือข่ายในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรการเรียนรู้ให้มีความทันสมัยและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

- สร้างความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้

- ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างเครือข่าย และสมาชิก ศพก.กับองค์กรภายนอก

- สนับสนุนเครือข่าย ศพก. ในการพัฒนาและปรับปรุงให้มีความพร้อมในการรับบริการ

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน การเป็นสถานที่ให้บริการด้านการเกษตรของชุมชน ด้านการฝึกอบรม การจัดงานสาธิตด้านการเกษตร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ด้านการผลิต เกษตรกรหรือผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนเองได้อย่างเหมาะสม

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมประชุมประชาคมจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน เป็นคณะกรรมการร้านค้าชุมชน

๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

ความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยการร่วมกิจกรรมงานประเพณี ของหมู่บ้าน ถือปฏิบัติตาม ฮีตสิบสอง คองสิบสี่ มีความพร้อมให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน สถานศึกษา

๕. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

เปลี่ยนความคิด ทำวันนี้ให้ดีที่สุด พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง หาความรู้ใหม่ๆเพิ่มเติม เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย

นางอำพร บุญพินิจ เกษตรกรต้นแบบ เจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
นายเอกพล ทิพย์ชัย นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ รักษาการแทนเกษตรอำเภอเมยวดี
นางสาวสอ้าน บุญอง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
นางสาวทัศนีย์ ฐานไชยชู นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- ๑) วางแผนการการดำเนินการถอดบทเรียน
- ๒) เตรียมเอกสาร รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
- ๓) ลงพื้นที่ดำเนินการถอดบทเรียนด้วยวิธีการให้เจ้าของแปลงตอบคำถามเองก่อน แล้วเจ้าหน้าที่

ดำเนินการถอดบทเรียนด้วยวิธีการสอบถามเกษตรกรต้นแบบเพิ่มเติม

- ๔) รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อมูล

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

๑) การไม่มีระบบในการเก็บบันทึกข้อมูลหรือประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานของเกษตรกรต้นแบบทำให้การถอดบทเรียนเป็นไปยาก ไม่สามารถนำข้อมูลที่เป็นกลับมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) กระบวนการถอดบทเรียนอาจมีความซับซ้อนเกินไป ส่งผลให้กระบวนการไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) การถอดบทเรียนที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน หากข้อมูลที่มีอยู่ไม่เพียงพอหรือไม่ถูกต้อง อาจทำให้การวิเคราะห์และการสรุปบทเรียนมีความคลาดเคลื่อน

๔) การสื่อสารที่ขาดความชัดเจนระหว่างทีมงานหรือผู้มีส่วนร่วมอาจทำให้เกิดความเข้าใจผิด หรือการตีความข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ส่งผลให้การถอดบทเรียนไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

๕) การถอดบทเรียนต้องอาศัยทรัพยากรต่าง ๆ เช่น เทคโนโลยี เครื่องมือ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ อาจทำให้กระบวนการไม่สมบูรณ์

ภาคผนวก

